

Kỹ thuật canh tác ngô

1. Sửa soạn đất

Cây ngô mọc được trên nhiều loại đất: đất thịt hay đất pha cát, xốp, giàu hữu cơ, thoáng sâu và giữ nước tốt. Đất có pH từ 5,5-7.

Cây đất sâu 15-20cm, lớp đất mặt xốp để cây con dễ phát triển.

Làm sạch cỏ và ngăn được cỏ dại.

Tiêu diệt côn trùng phá hại tiềm ẩn trong đất.

Tạo độ xốp trong đất đủ thoáng để vi sinh vật hoạt động hữu hiệu và dễ hô hấp.

2. Luân canh

Xen canh với cây họ đậu và những hoa màu khác như bí, dưa leo,... Khoảng cách trồng ngô khi xen canh thường là 1-1,2 m hoặc 2m (mật độ 25.000-50.000 cây/ha).

3. Thời vụ

- Vụ Xuân (gieo tháng 1-2 dương lịch) là chính vụ và cho năng suất cao.

- Vụ Thu (gieo tháng 7-8 dl) thường chỉ trồng ở đất ven sông, khi nước rút.

- Vụ Đông Xuân (gieo tháng 10-11 dl, sau vụ mùa) cũng là vụ chính nhưng cần trồng những giống ngắn ngày, để kịp thu hoạch trồng lúa xuân.

4. Chọn giống trồng

Trồng lấy thân, lá chăn nuôi: chọn giống có thân mềm, nhiều nước, tăng trưởng nhanh và cho sản lượng vi sinh vật cao.

Trồng lấy trái ăn tươi: nhóm ngô ngọt (Pajimaka, sinh trưởng 77-85 ngày, năng suất 2,5-3,0 tấn/ha) và nhóm ngô nếp (ngô Nù, sinh trưởng 70-75 ngày, năng suất 1-2 tấn/ha).

Trồng lấy hạt để chăn nuôi hay chế biến: chọn nhóm ngô đá, Răng ngựa, Nửa răng ngựa hay ngô Sữa.

Chọn những tái to, không sâu bệnh.

ĐẶC ĐIỂM CỦA MỘT SỐ GIỐNG NGÔ

□

Giống	Nguồn gốc	Loại	Nhóm	Chu kỳ sinh trưởng (ngày)	Năng suất (t/ha)
DK -888	Hoa kỳ	Lai đơn	Răng ngựa	95-105	7-9
Pacific-11	Anh	Lai kép	Nửa R.ngựa	90-95	6,5-8
Bioseed-9670	Hoa kỳ	Lai kép	“	90-95	6-7
TSB-1 (Suwan)	Thái Lan	TPTD	nt	87-93	4-5
Thái sớm HH	nt	nt	nt	75-85	3-5
Guat.Golden	nt	nt	Nt	90-95	2,5-3,5
MTB-1	ĐHC. Thơ	nt	Ngô sữa	85-92	3-4
Nù	Việt Nam	nt	Nếp	70-75	1-2,5

□

Ghi chú: TPTD= giống thụ phấn tự do

5. Gieo và xử lý giống

5.1. Xử lý

Xử lý hạt với thuốc sát khuẩn như: Arasan, Captan hoặc Dithane M-45 với nồng độ 2-3% để diệt và ngừa nấm tấn công cây cao. Hạt xử lý xong thường được gieo khô.

5.2. Cách gieo

Tùy sa cấu đất có thể gieo sâu từ 3-10cm. Có 2 cách gieo:
Gieo theo hốc: mỗi hốc trồng 2-4 cây, gieo 3-5 hạt. Tốt nhất 2 cây/hốc.

Gieo theo hàng: Mỗi hộc 1 cây (dùng máy xới hay trâu bò rạch hàng và sau đó rắc hột).

6. Mật độ

- 71.000 cây/ha (70 x 20cm) đối với giống thấp cây (<2m) và ngắn ngày (sinh trưởng <80 ngày) vào mùa nắng và 57.000 cây/ha (70x25cm) vào mùa mưa.

- 57.000 cây/ha (70 x 25cm) đối với giống cao cây (>2m) và trung ngày (sinh trưởng > 80 ngày) vào mùa nắng và 47.000 cây/ha (70x30cm) vào mùa mưa.

Khi trồng ngô làm thức ăn xanh cho gia súc, thường trồng mật độ dày hơn từ 80-100.000 cây/ha.

7. Phân bón

7.1. Lượng phân: Phân chuồng: 10-20 tấn/ha, phân hóa học từ 100-180 kgN = 90-120 kg P₂O₅ = 40-60 kg K₂O/ha (vùng ĐBSCL). Ở đất kém màu mỡ cần bón nhiều phân hơn.

7.2. Cách bón:

- Phân chuồng, P (vì tác dụng chậm và K được bón lót và rải đều trên đất trước khi gieo.

- Phân N: bón N thay đổi theo thời vụ trồng.

* **Vụ Hè – Thu:** bón lần 1 (1/3N) vào lúc gieo hột; lần 2 (1/3N) bón thúc lúc 30 ngày sau khi gieo và lần 3 (1/3N) thúc vào 50 ngày sau khi gieo (lúc trổ). Lượng N cung cấp trong giai đoạn sau giúp kéo dài tuổi thọ lá, kéo dài thời gian tạo hột và làm đầy hột.

* **Vụ Đông – Xuân:** Bón 2 lần. Khi gieo hột (lót ½ N) và bón thúc giữa hàng khi cây ngô được 5-9 lá (15-30 ngày sau khi gieo) để kích thích sự phát triển của mầm hoa.

8. Chăm sóc:

Tia dậm: 4-6 ngày sau khi gieo phải gieo dậm những nơi mọc thiếu. Sau đó nhổ bỏ những cây mọc yếu, chưa đúng số cây/hộc đã định khi cây được 3-4 lá (12-15 ngày sau khi gieo).

Diệt cỏ: làm cỏ bằng tay kết hợp vun gốc với diệt cỏ. Có thể dùng hóa chất diệt cỏ như Atrazine (tiền nảy mầm, 3kg ai/ha); 2-4D (0,5-2 kg ai/ha); Basta (hậu nảy mầm, 2,5-3 lít). Khi dùng thuốc diệt cỏ có thể pha thêm 7-8% (NH₄)₂SO₄ hoặc 10% KCl sẽ làm tăng hiệu quả.

Tưới tiêu: ngô cần nhiều nước trong giai đoạn nảy mầm và trổ bông (10 ngày trước khi trổ đến 20 ngày sau khi trổ). Ẩm độ đất luôn đảm bảo ở 80%. Trong mùa nắng, cần tưới theo rãnh hoặc tưới ngập cách 4-7 ngày/lần khi ngô trổ.

9. Sâu bệnh trên ngô

9.1. Côn trùng phá hại

9.1.1. Những loại sống dưới đất:

Chỉ ngừa bằng cách sửa soạn đất kỹ lưỡng, vệ sinh đồng ruộng và khử đất bằng các loại thuốc hột hay bột.

Sùng trắng: cắn phá rễ và làm cây kiệt sức.

Sùng bừa củi: Thường cắn phá hột mới gieo và rễ. Sau đó, đục khoét phần gốc thân làm cây chết. Phá hoại trong cây con (<40cm).

9.1.2. Loại sống trên không:

Thường cắn phá thân, lá, cò và trái. Dùng thuốc trừ sâu xịt hoặc thuốc hạt rắc lên đọt cây từ 3-5 hạt/cây (Furadan, Basudin). Các loại phá hoại gồm có: sâu ăn tạp, sâu đục thân, sâu đục trái, Rầy mềm.

9.1.3. Bệnh

Bệnh đốm lá: lá ngô bị đốm hình mắt én dài 0,5-0,8 cm hoặc các đốm hình bầu dục nhỏ hay lá bị cháy thành vệt dài từ 5-8cm. Bệnh làm cây phát triển kém, giảm năng suất. Trị bệnh bằng Maneb, Zineb hay Copper-zinc,...

Bệnh đốm vằn: bẹ lá bị nấm bệnh tấn công thành những vết loang màu hồng lợt đến xám nâu, sau đó thân bị cháy nâu đen, cây héo, gãy ngang và chết. Ở trái, hột bị thối. Trị

bằng kitazin, Anvil, Rovral (2-3%), xịt 3-7 ngày/lần lúc vừa phát hiện bệnh (trong 2-3 lần).

Bệnh rỉ: trên phiến lá có những u nhỏ màu vàng sau đó có màu nâu sậm như rỉ sét. Trị bằng Zineb, Maneb, CuO, Copper-zinc.

10. Thu hoạch và tồn trữ

10.1. Thu hoạch:

Khi vỏ trái từ xanh chuyển sang vàng, râu bắp khô đen, thân là vàng và khô dần. Khi đó ẩm độ hạt sẽ giảm còn 35-40% (ngoại trừ ngô ngọt). Trái được cật phơi ở 1 giàn gỗ hoặc phơi trên sân trong 2-3 ngày đến khi ẩm độ còn 15-17% mới lấy hạt. Hạt sau khi lấy tiếp tục phơi hay sấy đến khi ẩm độ hạt còn 12-14% mới được tồn trữ. Trong mùa nắng phơi từ 2-3 ngày nắng, trong mùa mưa ẩm chỉ sấy khô mới có thể bảo quản được.

10.2. Tồn trữ:

Trong điều kiện giữ giống ít, có thể tồn trữ nguyên trái nhưng trái phải có độ ẩm < 15%. Hạt giống cũng thường được trộn với các loại thuốc sát trùng như Basudin –10H hay Furadan – 3H để ngừa một phá hại.